

УДК 378:373.2.011.3-051:[39+008]

Добош О. М.,
кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри педагогіки дошкільної,
початкової освіти та освітнього менеджменту
Мукачівський державний університет
Дмитрук М.А.,
магістр спеціальності «Дошкільна освіта»,
Мукачівський державний університет

ПРАКТИЧНИЙ АСПЕКТ ЕТНОКУЛЬТУРНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ МАЙБУТНІХ ВИХОВАТЕЛІВ В ЗАКЛАДАХ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ

Наше магістерське дослідження здійснюється на Закарпатті, особливістю національного складу населення якого є багатонаціональність. За даними перепису 2001 року, на території області проживають представники понад 100 національностей. Найбільш чисельна група – українці 1010,1 тис. осіб або 80,5 %, угорці складають 151,5 тис. осіб або 12,1 %, румуни – 32,2 тис. осіб або 2,6 %, росіяни 31,0 тис. осіб або 2,5 %. Роми становлять 1,1 %, словаки 0,5 %, німці 0,3 %, білоруси 0,12 %, євреї 0,05 %, поляки 0,04 %. У всіх районах переважну більшість становлять українці, крім Березівського району, де 76,1 % становлять угорці. Частково угорці проживають в Ужгородському, Виноградівському та Мукачівському районах і, відповідно до підсумку району, складають 33,4, 26,2 та 12,7 %. Населення румунської національності проживає в основному у Рахівському – 11,6 % та Тячівському районах – 12,4 %. Одні національні групи зосереджені більше у сільській місцевості (румуні), інші – у міській (росіяни, роми, словаки). Угорців майже порівну у сільському і міському ареалі. Сфера освіти – один з ключових факторів забезпечення прав національних меншин. Станом на 2018 рік у Закарпатській області діяло 589 дошкільних закладів, з них 108 (18,34 %) забезпечували потреби національних меншин: з угорською мовою виховання 77, з українською та угорською – 22 (разом 16,8 %), з румунською – 3 (0,51 %), з українською та словацькою – 2, а також по одному закладу з українською та російською, українською та німецькою, угорською та російською мовами виховання. Всі, хто навчається, повинні мати рівні можливості соціального розвитку відповідно до своїх потреб, незважаючи на етнічне походження, стать, соціальний статус, релігійні уподобання тощо. Як бачимо, актуальною залишається проблема фахової підготовки вихователів до роботи в таких закладах освіти [2].

Ефективність процесу формування особистості дитини залежить від того, в якій мірі нагромадженні досягнення людської культури будуть передані їй педагогом. Тому проблема формування етнокультурної компетентності педагога-вихователя є вагомою не тільки для науково-теоретичної площини, але й для педагогічної практики. У наш час у різних регіонах України, зокрема і на Закарпатті, йде накопичення досвіду організації роботи в закладах дошкільної освіти в нових соціально-економічних, культурних і політичних умовах. У зв'язку з цим реформування системи освіти потребує вдосконалення підготовки майбутніх вихователів, здатних здійснювати професійну діяльність у закладах дошкільної освіти з багатонаціональним складом.

Вченими досліджено зміст і шляхи формування культури міжетнічних відносин студентської молоді у вищому навчальному закладі (Я. Довгополова, Є. Степанов), культури міжнаціонального спілкування (Т. Атрощенко), етнокультурної компетентності (О. Гуренко), готовності вчителів до професійної діяльності в умовах полікультурного середовища (Л. Гончаренко, Н. Лалак), підготовки майбутніх вихователів дошкільних навчальних закладів до професійної діяльності в полікультурному середовищі Криму (Е. Бахіча), педагогічні технології підготовки школярів і вчителів до толерантної міжкультурної комунікації (Г. Безюлева, Т. Білоус, С. Бондирева, І. Лощенова, А. Садохін, Ю. Тодорцева, Г. Шеламова та ін.). Окремі аспекти полікультурного виховання дітей дошкільного віку на засадах

етнопедагогіки висвітлюються в працях Ю. Бочарова, О. Гуренко, Л. Кадирової, Л. Редькіної, М. Хайруддінова та ін. [1]

Проаналізувавши наукову та педагогічну літературу, ми дійшли висновку, що етнокультурна діяльність є складним інтегрованим поняттям, яке включає в себе теоретичну та практичну готовність до педагогічної діяльності у поліетнічному соціумі.

Полікультурна підготовка вихователя закладу дошкільної освіти – це складний, багатоплановий процес, що вимагає попереднього осмислення його цілей, завдань, змісту, технології здійснення на кожному його етапі й залежний від конкретних соціокультурних і педагогічних умов й обставин. Вважаємо, що у змісті полікультурної освіти майбутніх вихователів має бути матеріал про особливості існування полікультурного соціуму, педагогічні технології професійної діяльності у полікультурному просторі.

В умовах навчального процесу на педагогічному факультеті Мукачівського державного університету є передумови для реалізації полікультурної освіти майбутніх вихователів. Зокрема, реалізація полікультурної освіти здійснюється за умови використання потенціалів полікультурного освітнього середовища, соціокультурного оточення з метою задоволення пізнавальних, культурних, освітніх інтересів і потреб студентів, виховання їх у душі миру. Полікультурний потенціал окремих предметів базується на можливості посилення аспектів полікультурного виховання й формування полікультурної компетентності в змісті навчального матеріалу, яке забезпечує успішний розв'язок поставлених завдань: зв'язок досліджуваного матеріалу з життям, майбутніми особистими й професійними планами студента. Особливий інтерес представляє для нас блок дисциплін циклу професійно-орієнтованої підготовки. Відбір змісту навчального матеріалу здійснюється на основі акцентування уваги на ціннісних і моральних аспектах, що становлять полікультурну компетентність. Прокоментуємо зміст дисциплін, дотичних до проблем полікультурності та професійної діяльності у поліетнічному середовищі. Так, у межах «Педагогіки дошкільної» та «Історії дошкільної педагогіки» майбутні вихователі вивчають питання «Зарубіжна школа і педагогіка першої половини ХХ ст.», в якому представлені особливості систем освіти у зарубіжних країнах. У темі «Національне виховання» розкривається поняття «національне виховання», сутність і особливості національного виховання, принципи національного виховання; висвітлюється проблема національного виховання як фактору цілісного формування особистості; визначаються напрями національного виховання та основні шляхи реалізації національного виховання. У темі «Зміст освіти в національній школі» представлено аналіз змісту освіти зарубіжної школи комплексно. Найповніше феномен полікультурності представлено в навчальній дисципліні «Етнопсихологія». При розв'язанні навчальних завдань використовуються матеріали, факти історичної й культурної спадщини своєї країни і, зокрема, Закарпаття. При вивченні предмету «Основи природознавства з методикою викладання» використовується краєзнавчий матеріал, з предмету «Методика проведення занять з народознавства в ДНЗ» урахуються місцеві традиції й культурні цінності. Полікультурний аспект мовного виховання висвітлює навчальна дисципліна «Методика навчання української мови в ДНЗ з мовами національних меншин». В процесі вивчення окремих тем фахових методик студенти залучаються до обговорення й вирішення актуальних проблем світу, країни, місцевих проблем [1]. Програма педагогічної полікультурної освіти повинна формувати загальні педагогічні знання і вміння, професійно-особистісні якості педагога і якості, які дають можливість працювати у багатонаціональному колективі.

Таким чином, в процесі етнокультурної діяльності кваліфікований майбутній вихователь дітей дошкільного віку оволодіває методикою використання національних ігор, знайомиться з національною художньою літературою, живописом, особливостями декоративно-ужиткового мистецтва, музики різних народів як засобів полікультурного виховання.

Список використаних джерел

1. Добош О. М. Підготовка майбутніх вихователів до професійної діяльності в полікультурному

освітньому середовищі / О. М. Добош // Науковий вісник Мукачівського державного університету. Серія : Педагогіка та психологія. - 2019. - Вип. 1. - С. 62-66. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/nvmdupp_2019_1_17

2. Національні меншини Закарпаття: більшому – більше, меншому – менше URL : [Електронний ресурс]: // режим доступу: <http://uchoose.info/natsionalni-menshyny-zakarpattya-bilshomu-bilshe-menshomu-menshe/>

УДК 378:373.2.091.113:005.3

Добош О. М.,
кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри педагогіки дошкільної,
початкової освіти та освітнього менеджменту
Мукачівський державний університет
Кепша Л.М.,
магістр спеціальності «Освітні, педагогічні науки»,
Мукачівський державний університет

ОСОБЛИВОСТІ УПРАВЛІНСЬКОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ КЕРІВНИКІВ ЗАКЛАДІВ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ

Сучасний керівник дошкільного навчального закладу — це керівник, який володіє високою культурою управлінської діяльності.

Управлінська діяльність як цілеспрямована соціально-психологічна система, складається із взаємопов'язаних структурних і функціональних компонентів, спрямована на координацію різних видів діяльності організаційних структур і сприяє підвищенню рівня впорядкованості. Специфіка управлінської діяльності керівника дошкільного навчального закладу зумовлюється:

- по-перше, вимогами, які висуває перед ним діяльність з управління, що визначаються відповідним професійним рівнем та особистісними якостями;
- по-друге, особливостями ДНЗ як освітньої установи, що характеризується специфікою функціонування, об'єктом управління та результатами діяльності.

Управлінцем може стати та людина, яка здатна самостійно визначати цілі й уміє працювати в ситуаціях, де діють інші люди з іншими цілями. При цьому організацію робіт управлінець проектує та планує так, що досягнення кожного є рушійною силою для розв'язання поставлених ним завдань [2].

Позаяк управлінську діяльність керівника сучасного дошкільного навчального закладу відносять до категорії професійних, тому головною її ознакою є спеціальна підготовка, яка за певних умов також може бути компенсована самоосвітою, підвищенням кваліфікації, практичним досвідом.

Оскільки, підготовка до управлінської діяльності є важливою складовою професійної педагогічної освіти, то необхідна організація цілеспрямованої підготовки студентів до цього виду роботи. Проблеми підготовки фахівців за магістерськими програмами сьогодні досить ґрунтовно висвітлено в науковій літературі. Науковці досліджують проблеми підготовки керівників ДНЗ до професійної управлінської діяльності в таких напрямках: розвиток професійних умінь і здібностей (А. Клочко, Л. Пермінова); формування комунікативних умінь майбутніх менеджерів у процесі вивчення іноземних мов (Л. Сікорська); розвиток організаторських та управлінських умінь в учнів ліцею бізнесу (Л. Парашенко); формування управлінських навичок в учнів вищих професійних училищ невиробничої сфери (Л. Сергеева). Проблеми підготовки керівників ДНЗ до професійної управлінської діяльності в системі післядипломної педагогічної освіти, діяльності районних (міських) методичних кабінетів (центрів) та відділів освіти з організації методичної роботи з керівниками ДНЗ стали предметом дослідження Л. Баландіної, Л. Васильченко, О.Добош, О. Зайченко, Г. Закорченної, Л. Пісоцької, Л. Поздняк, К. Старченка, Р. Шаповала, Л. Шемятихиної та ін. [2].

У структурі професійної педагогічної підготовки вагоме значення має формування

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>